

Analogias entre sintaxi e fonologia – formalismes e cognicion

1. Introduccion – Perqué d’analogias?

Dempuèi l’aveniment del generativisme en lingüística, mai d’una ipotèsi en fonologia foguèt facha en aver recors a de principis coneguts de la teoria sintaxica correspondent de l’epòca. Mai que mai la fonologia del govèrn foguèt establida d’aprèp d’idèias primièrament rescontradas dins las teorias de sintaxi generativa coma lo Govèrn e la Ligason, e mai tard lo Programa Minimalista (Chomsky 1995). Mai rarament, de principis o de formalismes establits en fonologia foguèron aplicats a la sintaxi (p. ex. dins los trabalhs d’Anderson 2006, per paréisser). Dins una amira de recèrca e de definicion d’una Gramatica Universal, coma es la tòca del generativisme, es natural de comparar las compausantas del lengatge entre elas e de cercar a descobrir que caduna es regida per las meteissas estructuras formals : aquò permet de simplificar considerablament la teoria del lengatge segon lo principi de l’economia (sus la question de l’evaluacion d’una gramatica segon aquel principi cf. Chomsky e Halle 1968).

Es un fach conegut que la lingüística generativa classica, sintaxica o fonologica, depend fòrça del concèpte de la Gramatica Universal, qu’es ela l’otís que fa funcionar lo lengatge uman. Mas sa natura exacta cal que siá definida. D’aquela definicion dependon naturalament los jutjaments portats sus las analogias entre sintaxi e fonologia que presentarai dins la seguida d’aqueste article. Pr’amor d’aquò, me sembla necessari de bailar una definicion provisòria de la Gramatica Universal sus la quala basarai la discussion sus las analogias dins las seccions seguentas.

Ma tòca dins aqueste article es pas de bailar una critica de tots los parallelismes que foguèron propausats dins la literatura vasta sus çò comun entre los diferents moduls de la gramatica. Me concentrarai sul trabalh de John Anderson que el non solament trabalha a l’encòp en sintaxi (gramatica dels cases) e en fonologia (fonologia de dependéncia), mas qu’assumis dobertament lo meteis foncionament formal dins las doas compausantas

gramaticalas dins son ipotèsi de l'analogia estructurala (Anderson 2006, per paréisser; veire mai bas en seccion 2). De mai, prendrai en consideracion lo modèl de sillabacion propausat per Sauzet (1993) dins un encastre de teoria X-bar.

1.1 Una definicion provisòria del concèpte de la “Gramatica Universala”

Pel prepaus d'aqueste article, assumissi un concèpte de la Gramatica Universala qu'es pro restrench. Se veirà que tendrà pas fàcia a las analogias que discutirai e que lo caldrà modificar a la fin. Seguissent una exposicion del problèma de la concepcion de la Gramatica Universala facha per Carr (2000, 2004, 2006), supausi que lo concèpte de Gramatica Universala se basa sus tres suposicions.

La Gramatica Universala es una capacitat innada. Es aquel ensemble de principis formals e de paramètres que fa possible l'aquisicion del lengatge uman pels dròlles. Pr'amor d'aquò, s'agís pas d'un aprendissatge, mas ben d'una adquisicion. *L'input* lingüistic de l'environa servís solament coma *trigger* per lançar lo 'programa' de l'aquisicion qu'es ja present dins cada èstre uman a la naissença. L'explicacion de la Gramatica Universala deu doncas tanben explicar cossí los dròlles aquerisson lo lengatge. Pasmens, es pas lo luòc aicí de discutir dels faches fornits per l'estudi de l'aquisicion del lengatge. En parlant de Gramatica Universala, vòli dire l'estat mai o mens estable de la gramatica de l'adulte.

En tant que capacitat mentala, la Gramatica Universala pòt pas aver cap de rapòrt amb lo monde fisic. Es una consequéncia logica de la primièira ipotèsi. Dins la mesura ont la Gramatica Universala es ja presenta a la naissença e ont l'environa jòga solament un ròtle de *trigger*, es pas possible que sa natura siá determinada per las donadas del monde exterior fisic. Una tala concepcion deu supausar que los concèptes semantics sián al mens dins un estat primitiu presents dins lo cervelh en cò del nenet a sa naissença, aital coma los elements que constituïsson l'expression dels sons/fons d'una lenga. Coma son de propietats que demandan pas cap d'analogias, m'ocuparai pas de la question dels concèptes primitius en semantica, o de la question se la fonologia deu èstre fondada sus la fonetica o èsser sens substància. Se s'assumís una fonologia fondada sus la fonetica, es per consequéncia exclusiva de la Gramatica Universala, çò qu'es una direccion que perseguís Burton-Roberts (2000). Mas se la fonologia fa pas partida de la Gramatica Universala, es pas clar perque caldriá aver de propietats parallèlas en fonologia e en sintaxi. Es doncas important d'assumir que la fonologia se tròba ben a l'interior de la Gramatica Universala.

La Gramatica Universalala es especificament lingüística. Dins una vista modulara del *mind*, lo lengatge ocupa una plaça particulara, certas ligat amb los autres compartiments cognitius, mas çaquela unic dins son genre. Consequentament, vòl dire que los mecanismes formals de la Gramatica Universalala se tornan pas trobar dins cap d'atra capacitat cognitiva. Cal doncas exclure de la Gramatica Universalala las capacitats cognitivas generalas. Se veirà dins la seguida d'aqueste article qu'es aici lo ponch que caldrà modificar dins una novèla concepcion de la Gramatica Universalala, se se la vòl gardar.¹

Los arguments que foguèron avançats per suportar l'existéncia d'una Gramatica Universalala son nombroses. Ne citi dos. D'un latz, la facultat de lengatge se daissa dissociar de las autras capacitats cognitivas, coma lo QI o la capacitat motritz, dins de formas d'afasia o encara dins de malautiás desenvolopamentalas coma lo *Specific Language Impairment* o lo Síndrome de William. De l'autre costat, la Gramatica Universalala jòga un ròtle des bèls dins l'explicacion de l'aquisicion del lengatge pels dròlles, qu'aquel processus d'aquisicion solèva lo problèma de Platon: cossí es possible de descobrir e d'aprene quicòm que ne se sap pas çò qu'es, e un còp trobat çò que se cercava, cossí lo reconéisser coma tal? Autrament dich, lo dròlle partís pas d'una tela blanca quand aquerís sa lenga mairala, mas dispausa ja d'un programa de lengatge que demòra sonque d'activar. Per una discussion mai detalhada e una critica de las ipotèsis chomskianas sus l'aquisicion del lengatge, mai que mai per çò qu'es de l'argument de la pauretad de l'estimulus, remandi a Carr (2004).

Veirem doncas quinas son las analogias que se prèstan a èsser aplicadas a la fonologia e a la sintaxi a l'encòp.

2. Quinas analogias?

Parlarai dins aquela seccion de las analogias formalas dins los modèls presentats en fonologia de govèrn (Sauzet 1993)/de dependéncia (Anderson per paréisser) e en sintaxi (egalament Anderson per paréisser). John Anderson faguèt explicita l'ipotèsi que i a de parallelismes (formals) entre la sintaxi e la fonologia dins son **ipotèsi de l'analogia estructurala** (Anderson 2006):

---

¹ Non solament deu èstre especifica al lengatge, mas tanben deu èsser especifica a l'espècia, valent a dire restrencha als òmes. Carr (2004) ramenta que, coma los dròlles, qualques animals coma los chinchillas e los monins macaques, son capables de distinguir de plosivas sordas de plosivas vosadas, alara que sabon pas parlar.

(1) Structural analogy assumption

Minimise (more strongly, eliminate) differences between levels that do not follow from a difference in alphabet or from the nature of the relationship between the levels concerned.

Los nivèls que ne parla son los de la sintaxi e de la fonologia dins la gramatica – Anderson (2006) suggerís que la gramatica aja basicament una estructura bipartita. Los alfabets respectius son per la fonologia los sons/segments (o a un nivèl mai bas los elements) e per la sintaxi los concèptes semantics. La relacion qu’entretenon la sintaxi e la fonologia es una relacion assimetrica: la fonologia interprèta *l’output* de la sintaxi per l’exprimir e lo transmetre dins lo monde exterior fisic.

Mai especificament, aquela ipotèsi permet a Anderson de far la distincion entre doas propietats diferentas dels nivèls de lengatge: de **propietats formals** que se prèstan probablament a las analogias entre los dos nivèls, valent a dire tot çò que tòca a l’estructura de la sillaba o del sintagma, e las **propietats d’interfàcia** que elas resultan dels ‘alfabets’ diferents que ne son compausats los nivèls del lengatge, la sintaxi e la fonologia, coma la sequéncia dels sons dins la sillaba, valent a dire la linearitat. Pr’amor del fach que las propietats d’interfàcia son subjèctas a las demandas de la fonetica respectivament de la semantica, es pauc probable que se tròben aquí de parallelismes entre fonologia e sintaxi. De mai, las demandas de las interfàcias respectivas pòdon limitar las analogias formals que s’encontran dins los dos nivèls. Segon Anderson (2006), mantunas propietats formals son fòrça mai elaboradas en sintaxi qu’en fonologia. Per el, çò responsable es la talha dels ‘alfabets’ que compausan los elements de cada compausanta de la gramatica: lo de la sintaxi es inegalament mai grand que lo de la fonologia.

[T]he substantive basis for phonology restricts possibilities that are more fully exploited in the syntax [...] the requirements of the more complex cognitive domain inhabited by the syntax leads to developments that are simply unnecessary in phonology (Anderson per paréisser : capitol 3).

Se veirà dins la seguida d'aqueste article que las limitacions qu'impausan las interfàcias a las analogias pretendudas pòdon èsser importantas. Dins qualques cases que n'i a, caldrà quitament demandar se la mantenéncia d'un parallelisme es encara justificada.

Examinarai doncas l'una aprèp l'autra las propietats formals supausadas comunas a la fonologia e a la sintaxi que son las següentas:

(1) Los modèls sintaxics e fonologics son totes dos caracterizats pel mecanisme del **govern** e, se n'enseguís, de la **dependéncia**. Los constituents o segments entretenon doncas de relacions entre eles que logicament supausa una ierarquizacion de lor inventari en los que govèrnan e los que son governats. En aplicant lo meteís esquèma formal a la sillaba e al sintagma sintaxic o a la frasa, Anderson (2006, per paréisser) supausa tanben la discriminacion en fonologia entre las nocions formals de **complement**, **d'adjoncion** e **d'especificador**, plan coneguda de la sintaxi. Aquò lo mena crucialament a supausar l'existéncia d'una subcategorizacion de las vocalas per la **transivitat** o l'intransivitat.

(2) **L'acòrd** que se manifèsta dins caduna de las compausantas del lengatge que son la fonologia e la sintaxi sus una forma o una altra es dich constituir una altra analogia formal.

(3) La sintaxi es comunament caracterizada per la **recursivitat** que permet de crear de frases a l'infinit a partir d'un inventari de construccions e d'elements lexicals/foncionalis limitats. Aquela propietat es dicha regnar tanben en fonologia (Sauzet 1993).

(4) Una altra característica de la sintaxi es lo **movement** a l'interior de l'arbre dels constituents e las **traças** que daissa. Sauzet (1993) supausa l'existéncia d'aquel movement tanben en fonologia.

2.1 Lo govern e la propietat d'èsser cap

La preséncia del govern dins un sistèma complex quin que siá supausa que al mens un element (o segment o constituent) i jòga lo ròtle de cap. Los elements que son pas cap dependon en règla generala d'un element-cap. Se son liures e dependon pas d'un cap, son dins mantuns modèls pas integrats a la construccion (arbre sintaxic, sillaba o autre). Aqueles darrièrs elements son sovent los que se sonan extra-... (extra-metric, extra-sillabic, extra-segmental, extra-clausal etc) e jògan un ròtle màger dins l'explicacion de faches lingüistics coma p. ex. l'armonia vocalica (Anderson per paréisser).

Las propietats formals comunament atribuïdas a las estructures sintaxicas e que Anderson (2006, per paréisser) supausa èsser tanben presentas dins la fonologia son a) la subcategorizacion, valent a dire, la possibilitat per un mot o segment de prene un complement o pas (analogia de la transivitat), b) los ròtles diferents dels constituents dins l'arbre (especificador, complement, adjoncion) e c) lo fach qu'un element pren lo ròtle del cap dins la construccion. En d) presentarai qualques cases ont l'analogia entre fonologia e sintaxi se daissa pas brica establir.

a) La subcategorizacion e la transivitat

En sintaxi, la subcategorizacion correspond a la **transivitat** o l'intransivitat d'una categoria lexicala. S'es transitiva, li cal aparéisser amb un complement obligatòriament, s'es intransitiva, un complement es pas acceptable (veire l'exemple en (2)) (existisson tanben de categorias lexicalas qu'accèptan un complement qu'es pas obligatòri).

- (2) vèrb transitiu (complement obligatòri) : *Pren lo libre.* vs. **Pren.*
vèrb intransitiu (pas cap de complement) : *Nada.* vs. **Nada l'aiga.*²

En fonologia, Anderson (2006) obsèrva que i a de vocalas en anglés que solas pòdon pas constituir una rima acceptable, mas que demandan la preséncia d'una consonanta que las seguisca. S'agís de las vocalas brèvas qu'Anderson sona consequentament 'transitivas', mentre que las autras vocalas (longas, diftongs) son 'intransitivas': es pas possible que prengan una consonanta coma complement (mas possiblament coma adjoncion, i tornarai dins un momenton):

- (3) a. vocala brèva: angl. [pæk] "pack" 'paquet' vs. *[pæ]
b. vocala longa: angl. [pi:k] "peak" 'cima' vs. [pi:] "pea" 'pese'

Obsèrva egalament que las vocalas intransitivas pòdon èsser seguidas per maximalament un autre segment en còda e que las vocalas transitivas pòdon tanben prene una altra consonanta en còda en demai de lor consonanta-complement (la situacion se complica se

---

² Pas solament los vèrbs coneisson la subcategorizacion, per segur, mas tanben los noms, las adposicions etc. La subcategorizacion pòt tanben correspondre a la seleccion d'un trach semantic particular, p. ex. un vèrb que demanda un complement [-uman].

las consonantas en còda son de coronalas, mas dintri pas dins los detalhs aquí). Reprodusi en version adaptada (son I.14 a-d):

- (4) a. *[hɛlmp] “helmp”, *[kɹi:lp] “creelmp” (mots desprovesits de sens)
b. *[kɹi:lm] “creelm”, *[kɹi:lp] “creelp”, *[kɹi:mp] “creamp” (mots desprovesits de sens)
c. [hɛlm] « helm » ‘rem’, [hɛlp] « help », ‘ajuda’, [hɛmp] “hemp” ‘cambe’
d. [kɹi:l] « creel » ‘panièr’, [kɹi:m] « cream » ‘crèma’, [kɹi:p] “creep” ‘serpejar’

Se vei en (4 a) qu’una seguida de tres consonantas en rima (tornarmai, sens parlar de l’excèpcion que fan las consonantas coronalas finalas) es pas possible; (4 b) mòstra qu’aprèp la vocala longa (tibada en anglés) e intransitiva [i] doas consonantas en còda son enebidas, mentre qu’aquò es permés aprèp vocala brèva (destibada) transitiva : la segonda consonanta es alara una adjoncion e non pas un complement (4 c). En (4 d) se vei la consonanta-adjoncion aprèp vocala longa intransitiva. Pòt pas èstre un complement que la vocala pòt ocurrir soleta dins la rima (cf. (3b)).

Se pòt dire que dins aquel cas la distribucion de las vocalas ‘transitivas’ e ‘intransitivas’ de l’anglés correspond a la de las vocalas ‘leugièiras’ o brèvas e ‘pesugas’ o longas (diftongs incluses). Anderson (per paréisser : capítol 1) mòstra çaquela que la varietat escocesa de l’anglés coneis pas aquela correspondéncia : *in the Scottish varieties transitivity cannot be derived from the distribution of heavy and light vowels*. M’es pasmens dificil de jutjar de sos arguments que provesís pas cap de transcripcions foneticas de sos exemples escoceses : es impossible de derivar la prononciacion del dialècte a partir dels exemples ortografics (en ortografia estandard). La transitivitat d’una vocala en anglés escocés vòl dire concretament, çò’m par, qu’es fonologicament leugièira, emai s’aquel fach siá obscurcit per d’evolucions ulterioras dins lo sistèma vocalic : l’(in)transitivitat es un pes gramaticalizat.

Lo tresen exemple que baila per la transitivitat de las vocalas concernís lo francés parlat en Occitània. Dins aquela varietat del francés, las vocalas mièg-dobèrtas apareisson totjorn amb una còda, mentre que las vocalas mièg-barradas ne prenon pas cap. Es doncas l’aspècte de la rima (amb còda o pas) que determina la qualitat de la vocala mejana. Dins la vista presentada per Anderson (per paréisser : capítol 1), la transitivitat es una propietat lexicala. Aquela propietat formala qu’es pas demandada per l’interfàcia amb la fonetica,

determina la fonotactica de la vocala : se la seguís una consonanta o pas. A un nivèl subjacent, l'inventari vocalic del francés d'Occitània compren solament sèt vocalas: las tres vocalas mejanas son especificadas completament segon que lor es associada la propietat de la transitivitat o de l'intransitivitat. Aquela analisi presupausa la subespecificacion e, per consequéncia, la Minimalitat Lexicala (mas cf. per d'arguments contra la subespecificacion dins las representacions fonologicas e contra lo principi de la Minimalitat Lexicala Steriade 1995).

La question que se pausa es per segur se i a de vocalas que, coma lo cas dels vèrbs ditransitius (e.g. *bailar quicòm a qualqu'un*), devon èsser seguidas obligatòriament per doas consonantas dins la còda. Coma Anderson assumís pas lo brancament estrictament binari de l'esquèma X-bar, deuriá èsser lo cas.

Un autre ponch de discrepància es lo fach que tota lenga coneis l'(in)transitivitat en sintaxi, per tant que sàpia. Mas i a fòrça pauc de lengas que coneisson de vocalas demandant obligatòriament una còda : un bon nombre de lengas permeton pas brica de còda. Anderson (per paréisser : capítol 3) atribuís aquel fach a la semanticitat de la sintaxi. Mas me sembla puslèu aflaquir lo concèpte de 'transitivitat' en fonologia : un estudi en tèrmes de pes sillabic o encara de mòras serà mai prometer.

Ai notat mai naut en nòta 2 que las categorias lexicalas en sintaxi son de còps que i a subcategorizadas per de complements que pòrtan un trach semantic particular coma [+ uman], quicòm demandat per l'interfàcia semantica. Se pausa la question de saber se i a de cases ont una vocala es subcategorizada per una consonanta que siá e.g. [+ labial], respondent a una supausada demanda de l'interfàcia fonetica.

b) Las nocions d'especificador, de complement e d'adjoncion

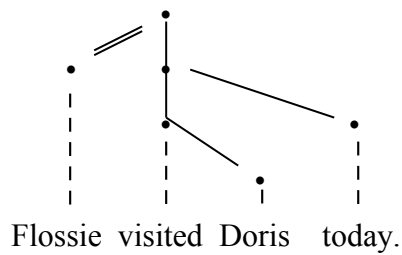
Aquelas posicions estructuralas son al còr de la sintaxi generativa classica, e discutirai pas de lor legitimitat dins aquel domeni aquí. Las supausi simpletament valedoiras. Las illustri brèvement en prenent un exemple en anglés de l'argumentacion de Anderson (2006) (son (12 d)):

(5) *Flossie visited Doris today.*

« Flossie a rendut visita a Doris uèi. »

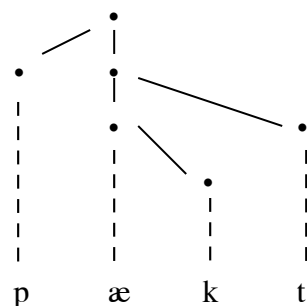
(6)

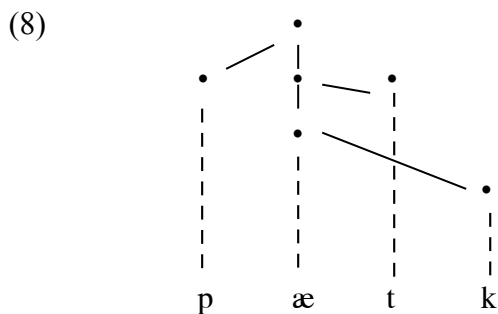
Dins aquella frasa, *Flossie*, lo subjècte es l'especificador del vèrb que el es lo cap de tota la frasa. *Doris* es lo complement del vèrb *visited* e depend d'el. Fin finala, *today* es una adjoncion estacada ela tanben al vèrb-cap de la frasa. Cal notar que cap de linha nègra crosa pas una de las linhadadas ponchudas verticalas que van dels mots als nòses. Illustra çò que Anderson sona '**non-mesclar**' (*non-tangling*) de las linhas. Es un principi que cal seguir estrictament en fonologia, mas que, per las demandas de l'interfàcia semantica, pòt èstre pas aplicat en sintaxi: si que non, i a pas cap de possibilitat de formar de sintagmas o de frases mai complicadas qu'aquela presentada en (6) (Anderson per paréisser : capítol 3) – lo 'mesclar' pas motivat pr'aquò cal evitar (Anderson 2006): es per aquò que la frasa **Flossie visited today Doris* es pas acceptable en anglés. Se cal pasmens pausar la question perque una lenga coma l'alemand s'estima mai justament aquela construccion que compren lo 'mesclar' que non pas una construccion que la compren pas: *Flossie besuchte heute Doris*. vs ? *Flossie besuchte Doris heute*.

En fonologia ara, una sillaba coma l'anglés [pækt] "packed" 'emalat' presenta una configuracion parièira (simplifiqui coma en (6) los arbres presentats per Anderson qu'es pas lo luòc aquí de far una introduccion completa a la sintaxi dels cases e a la fonologia de la dependéncia); (7) correspond a Anderson (2006 : (14) c) :

(7)

Coma requerit, aquesta representacion compren pas cap de ‘mesclar’. Lo [t] adjoncion es mai naut dins l’arbre e a pas besonh de crosar la linha del [k] per arribar a la projeccion de la vocala [æ]. Lo [k] per contra es un complement de la vocala transitiva [æ], e es pr’amor d’aquò que s’adjonh directament al nos mai bas de la vocala. La configuracion invèrsa, *[pætk], comprendriá un tal mesclar ((8) = Anderson (2006 : (14) d)) :

Pr’amor d’aquesta representacion ont avèm un ‘mesclar’ de las linhas negras e ponchudas, una sequéncia *[tk] es enebida dins la fonologia de l’anglés.

Per çò qu’es de la posicion de l’**especificador**, representat p. ex. dins la lenga anglesa per l’advèrb *very* ‘fòrça’ (e. g. *very good* ‘fòrça bon’), lo sol especificador fonologic en anglés e tanben dins los exemples d’autres lengas que baila Anderson es la consonanta [s] dins la sequéncia (iniciala) s + C(C) (e.g. [stæmp] “stamp” ‘timbre’) qu’aquela sequéncia violà dobèrtament lo principi de la sequéncia de la sonoritat dins la sillaba (Clements 1990). Per Anderson, un especificador ‘arquetipic’ fa partida d’una classa pichòta qu’es particulara al cap qu’especifica (Anderson 2006). Mas la diferéncia entre *very* e [s] es que [s] pòt aparéisser dins una còda, mentre que *very* pòt pas èsser lo complement d’un vèrb o aparéisser darrièr lo complement coma adjoncion : li cal totjorn un adjectiu que lo seguisca (Carr 2004). Cal notar qu’Anderson (per paréisser) regeta la vista que l’ataca de la sillaba es un especificador coma lo subjècte d’una frasa es un especificador del sintagma verbal en teoria X-bar. Vei tanpau un parallelisme entre la demanda de maximalizar l’ataca e lo Principi de la Projeccion Extenduda que vòl que cada frasa aja un subjècte. Per el, l’ataca es l’adjoncion mai nauta del cap, mas pas necessariament un especificador.

La motivacion primièira per distinguir aqueles diferents tipus de dependents es per Anderson (per paréisser : capítol 1) lo fach que lo principi de la sequéncia de la sonoritat dins la sillaba pòt pas solet rendre compte de la distribucion dels sons dins la sillaba. Per refortir çaquela las nocions formals dels tres tipus de dependents - especificador, adjoncion, complement - seriá interessant de saber se se daissan observar dins d'autres domenis cognitius autres que la gramatica.

c) Lo cap

Se las distincions formals entre de tipus diferents d'elements dependents depend fòrça del modèl exact emplegat e de las foncions que remplisson los elements dependents dins la construccion de dependéncia, la nocion de cap pòt pas èstre discutida dins tot modèl que fa usatge de relacions ont un element domina (o govèrna) un autre. Quinas son doncas las propietats generalas dels caps? Un cap es dins l'interpretacion semantica costat sintaxi, dins la percepcion fonetica costat fonologia - doncas a las interfàcias - **çò mai proeminent**. Lo cap d'un sintagma sintaxic – normalament una categoria lexicala, mai sovent lo vèrb³ - es semanticament çò mai proeminent. Lo cap d'una sillaba – en règla generala, una vocala – es perceptivament çò mai proeminent o mai sonòr⁴. La diferéncia demòra doncas dins çò qu'Anderson sona los 'alfabets': las interfàcias que son de natura diferenta. L'analogia que ne resulta – l'existéncia d'un cap mai proeminent e d'al mens un element ne dependent qu'es semanticament o perceptivament mai flac que lo cap e la relacion qu'entretenon cossí que siá formalizada efectivament – es fondada sus una propietat cognitiva generala: la relacion de la figura al fons (*ground-figure-relationship*). La figura es l'element mai proeminent, lo demai es lo fons. De segur, es possible d'i aver de gradacions dins la percepcion del fons, çò que se daissa revirar per de relacions de govèrn o de dependéncia formalament diferentas (cf. los tipus de dependéncia entre elements en cò de la fonologia de la dependéncia (Anderson per paréisser) o tanben las nocions d'especificador, de complement, d'adjoncion). Aquesta relacion de la figura al fons se torna trobar dins d'autres domenis cognitius, p. ex. dins la vision. Es pas especificament lingüistic, çò que la far sortir d'una Gramatica Universala restrencha coma l'aviái definida mai naut. Vist que la relacion de la figura al fons que pòt

³ Dins una mena d'escala de predicativitat comparabla a l'escala de sonoritat, lo vèrb ocupa la posicion mai nauta ; pr'amor d'aquò es la categoria lexicala mai apta a èsser cap d'un sintagma/d'una frasa (Anderson per paréisser b : capítol 2).

⁴ I a d'autres estructuras de dependéncia en fonologia: l'estructura infrasegmentala, e.g. dins [e], I es lo cap e A lo dependent, mentre qu'en [ɛ] es l'invèrs; dins los diftongs e.g. [aj] ont [a] es lo cap; dins l'estructura metrica ont de sillabas accentuadas son los caps dels diferents nivèls d'accentuacion.

ultimament ésser representada pels otisses formals del govèrn es centrala a la representacion de las construccions en sintaxi e en fonologia, en éssent una capacitat cognitiva generala, es clar que caldrà tornar definir lo concèpte de la Gramatica Universal, se se ne vòl pas dispensar tot cort. Ne tornarai parlar en seccion 4. Mas vist egalament que la relacion de la figura al fons qu'es a la basa de las nocions de cap e de dependents es una capacitat cognitiva generala, es pas susprenent de la trobar dins las doas compausantas del lengatge que son la sintaxi e la fonologia. Es trivial de trobar una analogia aquí. Es per aquò qu'es un parallelisme pro flac. Pensi que son ara las diferéncias dins çò qu'Anderson sona los alfabets, valent a dire las interfàcias amb la semantica respectivament la fonetica, qu'impòrtan per establir d'analogias formalas valedoiras.

d) Ont la sintaxi va mai luènh que la fonologia : categorias foncionalas e la derivacion

A la debuta d'aquesta seccion, ai notat qu'Anderson pausa que las propietats formalas basicas comunas a la fonologia e a la sintaxi pòdon ésser elaboradas fòrça per aquesta darrièira, per causa de la demanda de l'interfàcia semantica. Es coneguda en sintaxi la **distincion entre categorias lexicalas e categorias foncionalas**. Emai s'Anderson trabalha pas en sintaxi generativa chomskiana, fa el tanben aquesta distincion. Lo besonh per las categorias foncionalas ven del fach que las adjoncions, complements etc. son pas solament quelques mots segon lor categoria primària (*id est* vèrb, adjectiu, nom...), mas que representan de relacions semanticas dins la terminologia d'Anderson : los ròtles θ (= tematics) de la sintaxi chomskiana. I a pas cap de necessitat per una mena de 'ròtle fonetic' equivalent a un ròtle tematic en fonologia, coma i a pas tanpauca una subcategorizacion elaborada en fonologia. La tasca de las categorias foncionalas es de ligar entre elas semanticament las categorias lexicalas, e es per aquesta tasca que possedisson d'etiquetas de categoria segondària que son entre autras de marcas coma 'locatiu', 'absolutiu', 'finit' etc. De còps que i a, de categorias foncionalas pòdon ésser exprimidas dobèrtament : es lo cas de la categoria foncionala partitiva anglesa *of*, que tradicionalament se diriá una preposicion. Coma los detalhs de la teoria sintaxica dels cases (Anderson per paréisser : capítol 3) son pas relevants per la presenta discussion de las analogias pretendudas entre sintaxi e fonologia, que los detalhs segon Anderson presentan una elaboracion de las bèlas de las estructuras comunas e

son doncas pas mai aplicablas a la fonologia, vòli pas dintrar mai aquí dins la presentacion de la sintaxi dels cases.

En sintaxi, la **morfologia derivacionala** (vista coma fasent partida puslèu de la sintaxi que de la fonologia) servís a exprimir una categoria lexicala dins una altra, e. g. un vèrb dins un nom (nom deverbal) o mai semanticament una scèna dins una entitat (Anderson per paréisser: capítol 3). Una relacion derivacionala entre de categorias fonologicas (vocalas, nasalas, fricativas etc) es pas possibla segon Anderson: *the invocation of derivational relationships between different phonological categories would indeed make nonsense of the perceptual basis of the categorial features*. Un nom deverbal eireta del vèrb correspondent sos arguments, mas se p. ex. un [r] cambia en [l], es generalament subjècte als processus qu'afectan lo [l] e non pas mai lo [r], coma vocalizacion en còda.

2.2 Lo fenomèn de l'acòrd dins lo lengatge : analogia formala o necessitat cognitiva?

Quand se parla de l'acòrd gramatical, se pensa per la sintaxi en general a de fenomèns coma l'acòrd en gendre, nombre e cas dins la frasa o lo sintagma. P. ex. dins la frasa en (9), l'acòrd se fa en nombre; lo morfèma del plural es present sus cada categoria lexicala :

(9) Los dròlles jògan.

Se l'acòrd se discutís pas en sintaxi, son equivalent en fonologia se pòt dire **l'armonia**. L'exemple mai conegut es l'armonia vocalica dins de lengas coma lo turc o lo finlandés.

(10) l'armonia vocalica en turc :

morfèma del plural : /-ler/, /-lar/

→ [evler] “los ostals” vs. [atlar] “los cavals”

(Glück (ed) 2000)

L'acòrd dins lo cas de l'armonia vocalica turca – en simplificant lo processus complèxe del fenomèn - se fa segon la qualitat de la vocala: vocala posteriora [a] aprèp una altra vocala

posteriora, la vocala non posteriora [e] aprèp una vocala non posteriora. Es vertat que, dins la sintaxi coma dins la fonologia, de segments o d'elements de la categoria lexicala s'acòrdan segon lors traches. La question es tornarmai s'es una especificitat pròpriament lingüistica o s'es una propietat de la cognicion generala, dins aqueste cas l'analogia seriá triviala. De que servís alara l'acòrd o l'armonia (que son sinonims dins aqueste cas) ? Servís a segmentar e processar la cadena parlada en mostrant quinas son las unitats (construccions en sintaxi, mots en fonologia) superioras al mot/morfèma respectivament a la sillaba. Es una ajuda e una indicacion dins lo tractament de *l'input* (Carr 2004). Pasmens, es pas clar dins quina mesura l'acòrd interagís amb lo principi del contorn obligatòri e lo principi de la distintivitat maximala que totes dos devon assegurar que la cadena demòre aisidament segmentabla. Son probable de fòrças antagonistas.

Es probable que lo meteis trach dins un ensemble d'elements ajude tanben endacòm mai dins la cognicion a reconéisser las unitats, çò que va amassa. Pensi doncas pas que calga veire dins lo fenomèn de l'acòrd una altra propietat parallèla que siá significanta.

Per prevenir los malentenduts, cal dire que Anderson (2006, per paréisser) supausa pas una Gramatica Universalalament restrencha coma la definicion qu'aviái bailada dins la seccion 1. Supausa que las propietats formalas a l'òbra dins la sintaxi e dins la fonologia se daissan ultimament derivar de las capacitats cognitives generalas. La sola diferéncia, mas de talha, entre aquel ponch de vista e lo qu'expausi aquí es que los parallelismes indusits per de capacitats cognitives generalas dins lo lengatge bastan per el per supausar exactament lo meteis modèl formal per aquelas doas compausantas, amb los sols limits que s'impausan pel fach que las doas son fondadas sus d'alfabets diferents. Defendi dins aqueste article la vista que, coma de propietats coma la dependéncia o l'acòrd venon de capacitats cognitives generalas, cal justificar dins cada compausanta del lengatge l'adequàcia de tal o tal modèl formal coma lo qu'emplega las nocions d'especificador, de complement e d'adjoncion. Que lo modèl foncione plan per una compausanta del lengatge, vòl pas dire que foncione tanben per l'autra, justament perque las interfàcias de las doas compausantas son diferentas: la fonologia es ligada al monde exterior fisic per la fonetica e la sintaxi a un autre domeni cognitiu, lo dels concèptes semantic. L'acòrd constituís doncas egalament una analogia flaca.

2.3 La recursivitat

A partir d'un inventari finit de categorias lexicalas e foncionalas se daissan generar un nombre infinit de frases, car cada mot o sintagma pòt aparéisser dins una frasa tant de còps que vòl, o, autrament dich, èsser recurrent mai d'un còp a l'infinit.

(11) [_{NP} lo vilatge [_{PP} de [_{NP} las montanhas]]]

En (11), lo sintagma nominal es recurrent.

Mas cossí se manifestariá la recursivitat en fonologia ? Qu'un segment pòt aparéisser mai d'un còp dins una sillaba es – tanben amb de limits ! – possible, e. g. lo [t] dins [tat], sillaba benformada, mas una sillaba dins una altra sillaba? De primièira vista, improbable, si que non impossible. Pasmens, Anderson (2006, per paréisser) coma Sauzet (1993) respondon de òc a la question de la preséncia de la recursivitat dins la fonologia segmentala⁵, mas sa manifestacion es somesa a de restriccions impausadas per l'interfàcia fonetica de la fonologia.

Sauzet (1993) dins un encastre de teoria X-bar distinguís doas menas de recursivitat: 1. la **recursivitat categoriala** ont dins un arbre sintactic, un sintagma o una categoria (lexicala o foncionala) es recurrenta, coma dins (11) lo sintagma nominal, los determinants e los noms comuns ; 2. la **recursivitat estructurala** qu'es inerenta al modèl X-bar :

(12) [XP [X' [X + YP]]]

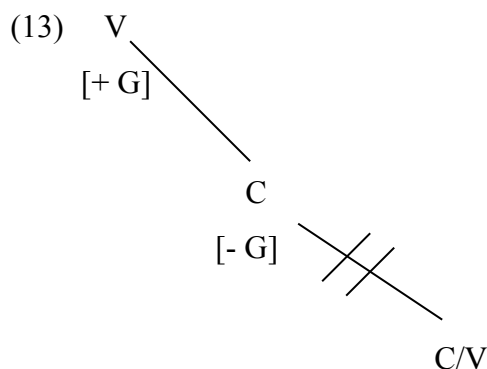
En (12), X es recurrent dins sas projeccions.

Perqué alara se manifesta dins la fonologia solament la recursivitat estructurala dins un modèl de la sillaba estrictament X-bar ? La resposta es que los segments qu'emplisson l'esquèma sillabic son pas parièrs : Dins lo modèl de Sauzet (1993), cada segment dins l'inventari fonologic d'una lenga es marcat amb lo trach [+/- gouvernaire]. Sols los segments que pòrtan lo trach [+ gouvernaire] an la possibilitat d'èsser cap de la construccion sillabica⁶. La diversificacion de l'arbre sillabic s'arrèsta doncas amb un segment [- gouvernaire]. Los segments gouvernaires son en règla generala los segments mai sonòrs, valent a dire las vocalas,

⁵ Dins la fonologia suprasegmentala, l'assignament de l'accent pòt èstre recursiu o mai exactament ciclic. Mas la ciclicitat fonciona solament pels suprasegmentals, cf. Cole (1995).

⁶ Simplificat : mai exactament, son los segments que pòrtan lo trach [+ cap] que pòdon èsser cap d'una sillaba; los segments [+ gouvernaire] son totjorn [+ cap].

mentre que los segments non governaires son grossièrament las consonantas. Dins un arbre coma (13), la diversificacion s'arrèsta doncas amb lo primièr C.

Gràcia a aqueles traches, la recursivitat categoriala se pòt pas exprimir completament dins la sillaba. Mas pas cada consonanta se daissa integrar aisidament dins l'estructura sillabica que los traches disponibles se resumisson pas al trach [+/- governaire]. Un segment pòt solament èstre governat s'es el-meteis capable de montar dins una posicion de cap. S'enseguís que i a de segments que pòdon èsser caps sens poder governar : es lo cas de las liquidas en occitan que pòdon èsser sillabicas dins mantunas lengas, e que son las solas a èsser admesas en còda intèrna en occitan (manca las geminadas). Per l'occitan, la distribucion dels traches es la seguenta:

(14)	[+ governaire, + cap]	vocalas
	[- governaire, + cap]	liquidas
	[- governaire, - cap]	obstruentas ⁷

Coma un segment que govèrna un autre es necessariament un cap, la configuracion [+ governaire, - cap], logicament possibla, es exclusiva. Perque es important qu'un segment governat – una consonanta en còda – siá [+ cap] pel concèpte de la recursivitat en fonologia mòstra l'algorisme de sillabacion de Sauzet (1993 : 139 (son (122))):

⁷ Per Anderson (per parèisser b : capítol 1), los segments capables de governar dins la sillaba son las vocalas, i.e. los segments mai sonòrs, mas dins un grop consonantic coma una ataca complexa, es lo segment mens sonòr que govèrna l'autra consonanta. La rason n'es per el que lo nogalh optimal d'una sillaba es una vocala, mentre que l'ataka optimala es la plosiva sorda. Per aplicar doncas aquel principi de govèrn cal que las atacas complexas constituïscan de domenis particulars que los caps – los segments mens sonòrs – ne son dominats per de segments mai sonòrs – las vocalas – dins la sillaba. Vòl dire tanben desseparar la posicion de l'ataka de la posicion de la rima, en subordenar a l'encòp l'ataka al nogalh/a la rima.

(15) *Algorithme de syllabation avec mouvement [...].*

a) *Pour x (initialement, x distingué), si x est + G et non attendant à un gouverneur potentiel, $x = x^\circ$, sinon $x = (x)$, i.e. : (x^{max}) .*

b) *Si x est spécifié x° , et s'il existe un y , $y-x$ et x n'est pas supposé gouverner y (par ailleurs, par hypothèse, si x est x° , y ne peut gouverner x), x° monte dans la position d' y qui s'adjoit à lui : $(x_y (y) (x^\circ_y))$.*

c) *Si z est (z) , z est + T, et z est attendant à x° , x° gouverne (z) : $(x \dots x^\circ (z))$. De plus, z doit être dégénéré, c'est-à-dire n'être pas segmentalement gouvernant et ne pas comporter d'adjonctions segmentales.*

Un exemple de syllabation de Sauzet (1993 : 147) :

(16) « prat » (((p) r^o_p (a^o_r)(d)

Autrement dit : la coda d'une syllabe a toujours le format (z^{max}) ou (ZP) : es la projection maximale d'un segment et a ce titre une syllabe (dégénérée, valent à dire que le segment z peut pas gouverner que que si elle est la syllabe se laisse pas réaliser seule). Avec donc avec une consonne sonante en coda une syllabe dans une autre syllabe. Cf. aussi Sauzet (1993 : 61 (son (43))):

(17) (43) ($x_{max} x^\circ (y^{max})$)

Appliqué à la structure syllabique, le format de (43) signifie strictement que la position gouvernée d'une syllabe est une syllabe (ou du moins un constituant maximal du même rang).

Par ce qu'on a de la récursivité en ce d'Anderson (per paraître), et aussi reconstruit une manière de récursivité structurelle inhérente au modèle de dépendance employé. La question est alors de savoir si à la récursivité catégoriale, que est le sona *embedding* adjonctif, en phonologie. Comme en ce de Sauzet (1993), les limitations à se manifester par la récursivité catégoriale sont de chercher dans l'interface phonétique de la phonologie : *while consonants depend on vowels*,

[...], *the converse is not the case; and more sonorous consonants depend on less sonorous.*
Per la sintaxi per segur, es evident que i a recursivitat.

2.4 Lo movement dins l'estructura fonologica e sintaxica

En supausant un modèl X-bar coma o fa Sauzet (1993), i a un movement inerent a aquest modèl (cf. (15)). Es possible de lo sonar movement estructural coma se pòt parlar de la recursivitat estructurala, ela tanben inerenta al modèl X-bar. Per metre en dobte aquel movement 'estructural', caldriá discutir l'adequàcia d'aquel modèl, non solament per son aplicacion en fonologia, mas d'en primièr en sintaxi. Es pas la tòca d'aqueste article, mas cf. Anderson (2006) sus aqueste subjècte.

Mai largament, lo movement en sintaxi que ara se daissa sonar movement 'categorial' perque de categorias bolegan implica lo cambiament de plaça de mots dins l'òrdre linear de la frasa o del sintagma. Un exemple simplet es la passivizacion ont l'objècte dirècte monta en posicion de subjècte :

(18) *Vesi lo gat. → Lo gat es vist (per ieu).*

Los fenomèns candidats al movement en fonologia son la metatèsi (19), e, a un nivèl mai local, la geminacion dins lo modèl X-bar (20):

(19) [k^rum'pa] ~ [kum'pra] "crompar ~ comprar"

(20) /rɔ^Xle/ "ròtle" ont X significa una posicion consonantica non especificada
→ [rɔlle] amb movement de [l] dins la posicion de X

Per Anderson (per paréisser) que compta pas lo movement dins las propietats formalas dins sos modèls sintaxic e fonologic, la metatèsi es una consequéncia de la pèrdia de relacions de dependéncia : un segment pas mai completament estacat per una relacion de dependéncia als autres pòt cambiar de plaça dins la sequéncia lineara de la sillaba, sa plaça èssent indeterminada (*it may be that dislocation of timing in general [i.e. la metatèsi] follows from lack of regulation by the dependency relation, whereas coordination of two elements follows from the existence of a dependency relation between them.*).

Pasmens, per rendre compte en sintaxi dels fenomèns pels quals la sintaxi chomskiana desenvolupèt l'idèa del movement, e. g. pel *fronting* estilistic o las construccions de topic/focus, Anderson (per paréisser : capítol 3) emplega lo concèpte **d'ectopicitat**. Vòl dire que los mots son generats dins de posicions que de costuma ocupan pas. Se veson pr'aquò totjorn las dependéncias entre los mots coma s'èran dins un òrdre non-marcad. Aquò es pas lo cas pels sons dins la sillaba que lor sequéncia es regida per la sonoritat (*plus primitive distinctions between complement, adjunct and specifier* (Anderson per paréisser : capítol 3) – la primitivitat pretenduda dels tipus de dependents indica qu'una distincion entre dependents es pas apropiada en fonologia, çò'm par). Un objècte generat en posicion d'emfasi al defòra de sa plaça costumièira (a la debuta de la frasa per exemple) demòra totjorn dins las meteissas dependéncias coma s'èra a sa plaça normala; una consonanta coma [r] 'generada' en ataca al luòc d'èsser en còda per exemple a las propietats d'una ataca e non d'una còda. Pr'amor d'aquesta diferéncia, l'ectopicitat es pas aplicabla en fonologia.

Ont un element se desplaça, daissa de **traças**. Se sap la preséncia d'una traça perque aquelas son interpretablas : interpretablas semanticament en sintaxi, coma requirit per l'interfàcia semantica, interpretablas foneticament en fonologia, coma demandat per la fonetica. En sintaxi generativa classica chomskiana, se rescontran de traças e. g. dins de frases interrogativas aprèp movement acomplit :

(21) Qu_i'as vist t_i ?

Lo mot interrogatiu *qué* es interpretat coma lo complement de vèrb *veire*, malgrat lo fach que lo precedís linearament. D'ont l'evidéncia pel movement de la posicion governada pel vèrb a la debuta de la frasa, en daissant la traça que s'interpreta.

En fonologia ara es possible que lo processus de la geminacion consonantica compenga de traças segon Sauzet (1993) : se los segments subjacents al mot [rɔlle], /r-ɔ-l-e/ son sillabats d'en primièr (rɔl)(e) – un processus diferent de çò en (20) - , aquò violà lo principi de la maximalitat de l'ataca, que (e) demòra sens ataca, alara que n'i a una disponibla : [l]. Per satisfar aquel principi, [l] se desplaça en ataca de la sillaba seguenta en daissant una traça dins la còda ont èra sillabat en primièr luòc : (rɔt_i)(le). La traça que daissa

[l] es interpretabla al nivèl fonetic : se realiza una geminada : [l̥l̥]. Mas aquí, lo movement es solament local, entre posicions adjacents, e doncas pas parièr coma lo encontre en sintaxi.

2.5 D'autres analogias

Existisson encara d'autres proprietats que se tròban dins l'una o l'autra compausanta de la gramatica – fonologia, sintaxi – que la preséncia dins l'autra se pòt questionar. Es lo cas per un equivalent de l'escala de sonoritat. **L'escala de sonoritat** en fonologia – coma lo nom o indica, una proprietat d'interfàcia que la sonoritat es determinada per la fonetica – es classicament definida coma següís:

- (22) a > e,o > i, u > aproximantas > liquidas > nasals > fricatives vosadas > fricatives sordas > plosivas vosadas > plosivas sordas

Anderson (per paréisser : capítol 1) pausa dos elements primitius (de categoria màger o primària), V (vocala o 'relativament periodic') e C (consonanta o 'reduccion de l'energia periodica') que pòdon entrete de relacions de dependéncia diversas e segon lor combinason determinar la categoria del son (vocala, fricativa etc) e consequentament la plaça d'un son dins l'escala de sonoritat. Las vocalas p. ex. contenen solament V, mentre que las plosivas sordas an solament C; lo demai possedis los dos elements dins de proporcions diversas. Mai bèla es la proporcion de V, mai bèla es la sonoritat del segment.

La question es de saber çò que pòt correspondre en sintaxi: segurament una escala qu'ierarquize las categorias lexicalas, mas segon quin principi?

Una proposicion ven d'Anderson (per paréisser : capítol 2) : en sintaxi, segon çò pausat per la fonologia, las categorias lexicalas son compausadas de dos elements, un element P 'predicabilitat' e un element N 'referenciabilitat'. Las combinasons dels dos elements menan a una escala de predicabilitat, valent a dire a definir la categoria lexicala que se presta mièlhs a èsser lo cap d'una frasa (Anderson per paréisser (son (II.5) adaptat e simplificat); los vèrbs finits contenen P solet, mentre que los noms pròpris e pronoms contenen N solet:

- (23) vèrbs finits > vèrbs non finits > adjectius > noms comuns > noms pròpris

Mas i a de diferéncias : considèra aquela citacion d'Anderson (per paréisser : capítol 2) sus las diferéncias entre los vèrbs (mai nauts sus l'escala) e los noms (mai basses sus l'escala):

By virtue of their cognitive content nouns and verbs, for instance, enter into different kinds of relationships within the expansions of the basic category : nouns allow attributive adjuncts (blonde men, men from Iceland, etc.), which permit further classification and identification, while verbs, as prototypically relational, require complements and permit circumstantial adjuncts (sang beautifully, sang at the Met, etc.).

Quina es l'analogia amb la fonologia aquí? I a evidentament una classificacion de las adjoncions en d'atributs e circumstants, segon se la categoria lexicala a la quala s'adjoinhon contèn mai de P o mai de N. En fonologia, tota consonanta pòt èsser una adjoncion, e pòdi pas pensar a cap de distincion, de mai a través las lengas, entre de consonantas-adjoncions de tal tipe e consonantas-adjoncions de tal autre tipe. De mai, un tipe de consonantas se deuriá adjónher de preferéncia a las vocalas (mai V) e l'autre a las plosivas (mai C).⁸ Pensi qu'es aquí una objeccion valedoira contra l'analogia de la nocion d'adjoncion dins un sens estrictament formal (valent a dire, en l'opausant als autres tipes de dependents).

Per conclure sus l'escala de sonoritat e son analòg pretendut en sintaxi, l'escala de predicabilitat-referenciabilitat, me sembla normal dins una relacion de la figura al fons que i ajan d'elements radicalament opausats, siá en tèrmes de sonoritat, doncas perceptualament : en fonologia; siá en tèrmes d'eveniment (vèrb – predicabilitat) e d'entitat (nom – referenciabilitat) que son semanticament maximalament opausats (Anderson per paréisser: capítol 2) : en sintaxi, e me sembla tanben normal que se daissen representar totes dos en escalas, mas aquò es puslèu trivial: un termomètre mòstra tanben l'oposicion entre lo freg e lo caud, e çaquela se ditz pas seriosament qu'i a un parallelisme amb lo lengatge. Quitament se se pausarián dos elements, freg e caud, e se combinan... Al mai, avèm tornamai afar a una capacitat de percepcion cognitiva generala, e coma o aviái ja notat mai d'un còp, aquò constituís una analogia flaca que justifica pas los meteisses formalismes en fonologia e en sintaxi. E per çò qu'es de la preséncia d'elements primitius dins las doas compausantas del lengatge, es probablament tanben una propietat de la cognicion generala:

---

⁸ L'adjoncion d'una consonanta mai sonòra a una consonanta mens sonòra dins la teoria d'Anderson (per paréisser b) baila un grop consonantic, tipicament una ataca complèxa.

[...] certain phonological and syntactic objects can be decomposed into features/elements, and [...] mental operations can be performed at either the level of the individual features or at the level of the holistic element which is decomposable into its features. I suggest that this is a general property of mind, arising from our capacities (a) to store holistic representations, (b) to decompose those representations into their component parts and (c) to access and process either of these. (Carr 2006).

Un autre ponch ont l'existència d'una analogia se pòt questionar es **l'òrdre dels elements**: en sintaxi, l'òrdre basic dels mots dins la frasa pòt èstre S(ubjècte)V(èrb)O(bjècte), SOV, VOS, VSO, OSV, OVS, e totes aqueles òrdres son atestats dins las lengas del monde. Mas la sillaba seguís – grossièrament – pertot lo meteis principi : lo de la sequéncia de la sonoritat dins la sillaba (Clements 1990) que ditz que la sonoritat deu créisser fins al nogalh de la sillaba qu'es mai sonòr, e puèi decréisser vèrs la còda de la sillaba.

Una altra proposicion d'una analogia dins l'encastre de la fonologia de la dependéncia e de la sintaxi dels cases (Anderson per paréisser : capítol 2) es la propietat de se trobar, dins la representacion subjacent, al defòra de la construccion. Aquesta proposicion assumís crucialament la subespecificacion e l'existència de segments/posicions vuèjas.

Los exemples que baila per justificar **l'extrasegmentalitat** en fonologia venon de l'analisi de qualques cases d'armonia vocalica. Pel finlandés, Anderson pausa un sistèma vocalic radicalament subespecificat, mai un element primitiu extrasegmental (24) (son (II.21)):

(24) lo sistèma vocalic minimalament especificat del finlandés

$$\begin{array}{ccc} \{ \} & & \{u\} \\ & \{, \}^9 & \{u, \} \\ & & \{a\} \end{array}$$

extrasegmental : {i}

⁹ Lo fach d'especificar d'avança la relacion exacta de dependéncia qu'entretenon los elements subjacentament non especificats permet d'aver mai d'un segment vuèg al nivèl subjacent, mas pasmens diferents.

L'extrasegmental {i} es associat a la vocala accentuada de la raïç (totjorn la primièira vocala de la raïç que l'accent primièr en finlandés se tròba sus la primièira sillaba del mot) e d'ailà s'assòcia a todas las autras vocalas dins lo domeni accentual del mot, valent a dire 'se repandís' vèrs los sufixes. Per citar Anderson per paréisser : capítol 2, *This 'spreading' of an extrasegmental element to affixes is not something demanded directly by interface considerations, despite its substantive manifestation. It is therefore to be expected that there are syntactic analogies to such phenomena, unless they are inhibited by properties of the syntactic interface.* Aquesta es la rason per cercar d'**elements extraclausals** en sintaxi; mas cal notar que l'existéncia d'extrasegmentals en fonologia depend crucialament de l'ipotèsi de la Minimalitat Lexicala, e tornarmai cf. Steriade (1995) sus aqueste ponch, mai que mai a prepaus de la necessitat de pausar de règlas de redondància, e dins lo cas de la subespecificacion contrastiva que practica Anderson, lo problèma de la dependéncia de la subespecificacion d'un sistèma particular e la naturalitat de las règlas que necessita.

L'analogia de l'analisi de l'armonia vocalica en fonologia es per Anderson (per paréisser : capítol 2) en sintaxi l'analisi de la concordància dels tempses dins la frasa. L'exemple que presenta compren un extraclausal {passat} que 'se repandís' a todas las categorias lexicalas de la frasa que son sensiblas a una especificacion temporal ; es solament blocat per l'intervencion d'una categoria opaca que cal que siá deictica amb respècte a la temporalitat de la frasa (valent a dire, que se referís pas al temps especificat de l'extraclausal, mas al moment de l'enonciacion), e.g. una forma verbala. Tanben en fonologia existisson de segments que pòdon blocar l'armonia vocalica e que se dison opacs. Coma l'extraclausal {passat} fonciona segon Anderson (per paréisser : capítol 2) tanben lo trach extraclausal {negacion}, al mens en anglés.

Una altra instanciacion d'un extraclausal en sintaxi seriá l'anglès *there* 'aquí', coma en (25) (Anderson per paréisser: (II.38 a-b)):

- (25) a. *Someone is in that cupboard.*
 'Qualqu'un es dins aquel armari.'
 b. *There is someone in that cupboard.*
 'Ailà es qualqu'un dins aquel armari'. = 'I a qualqu'un dins aquel armari.'

Per el, *there* es extraclausal, dins lo sens qu'es associat amb la frasa, sens far partida de son estructura argumentala. Mas cossí tractar alara l'equivalent d'aquel fenomèn anglés en occitan, ont la diferéncia entre (25 a e b) demòra dins lo cambiament del vèrb, e non pas de l'adjoncion d'un mot expletiu a la frasa?

La darrièra instanciacion de traches extraclausals en sintaxi es l'acòrd classic en persona, nombre, genre etc, coma en (26):

(26) *lo* (masc) *pichòt* (masc) *amic* (masc).

Pòdi pas determinar s'una analisi en traches extraclausals dels fenomèns d'acòrd e de subjèctes expletius es adequata en sintaxi, mas emai s'o èra, d'elements fòra de la construccion pòdon èsser autorizats coma propietats de sistèmas complèxes en general, e son benlèu pas especificament lingüistics. Tanpauc ai las coneisséncias sintacticas per jutjar de l'aplicacion de la subespecificacion en sintaxi (que ela es determinada segon Anderson per la semantica, mentre que la subespecificacion en fonologia es pas demandada per la fonetica, al contrari que la fonetica a besonh de representacions completament especificadas per la realizacion articulatòria).

Un darrièr parallelisme es la gramaticalizacion (Anderson per paréisser : capítol 2) : *Both syntax and phonology are subject to **grammaticalisation**, in the sense of the loosening of interface associations on the regularities in the respective domains*. Essent donat que la fonologia e la sintaxi fan partida de la gramatica (facultat de lengatge o gramatica universala cossí que siá definida exactament, cf. seccion 4), me sembla pas una analogia particularament interessanta: de mai, cal notar que s'agís pas d'una propietat formala de las representacions, mas puslèu d'un fenomèn que se manifesta diferentament dins las doas compausantas del lengatge. De fach, coma ditz Anderson (per paréisser) dins la conclusion del capítol 2, *[s]yntax and phonology are grammaticalisations* ; si que non serián simpletament de concèptes semantic e fonetica, mas pas un sistèma que se poiria sonar 'lengatge'.

3. Resumit de las analogias propausadas

Ai examinat çai-sus las diversas analogias entre proprietats formals que se pòdon pensar e propausar entre la fonologia e la sintaxi. Mai d'un còp, ai mostrat que las analogias son puslèu flacas, perque los parallelismes formals que s'ofrisson son diferents dins qualques ponches, mas qu'aquò – mai que mai lo fach que las interfàcias d'aquelas doas compausantas de la gramatica son radicalament diferentas: una exteriora e fisica, l'autra egalament cognitiva – fa la diferéncia e permet pas de transpausar aisidament una proprietat formala elaborada dins una compausanta a l'autra.

Las proprietats formals del movement (amb las traças) e de la recursivitat dependon crucialament de l'encastre teoríc emplegat: per Sauzet (1993) lo modèl X-bar. Dins Anderson (2006), la recursivitat es egalament admesa, mas coma en cò de Sauzet limitada per l'interfàcia fonetica: se manifèsta pas coma a la possibilitat de se manifestar en sintaxi. Lo modèl d'Anderson (2006) supausa pas cap de movement ni en sintaxi ni en fonologia: la question d'una analogia s'i pausa doncas pas.

Ai mostrat que la relacion de dependéncia que se tròba en fonologia coma en sintaxi es una analogia flaca perque triviala : se deriva de la relacion de la figura al fons qu'es una proprietat de la cognicion generala. De mai, la relacion de dependéncia/govèrn es motivada diferentament en fonologia e en sintaxi: a saber per la percepcion respectivament per la semantica. Emai s'es pas lo subjècte d'aqueste article, se pausa la question de saber cossí va que la relacion de la figura al fons siá tant importanta dins la cognicion: perque las nòstras ressorsas atencionalas son limitadas (Carr 2004). Es pas possible que tractem tot de la meteissa faïçon ; avèm besonh d'estructura. E se tròban d'estructuras tanben dins d'autres sistèmas que non pas solament la cognicion : aital en quimia per exemple (Ablèr 1989).

Anderson reconeis e una fonologia fondada sus la fonetica e una sintaxi fondada sus la semantica. La 'gramatica', intèrna, mas segurament a un moment o un autre dins l'evolucion de l'umanitat internalizada, 'gramaticalizada' dempuèi lo monde fisic de defòra, consistís en de mecanismes cognitius que pòdon èsser partejats per d'autres 'moduls', 'partidas' del

cervèl, e qu'an pas besonh d'èsser específicament lingüistics. Las analogias formals propausadas, coma deurián èsser generalament cognitives, devon doncas probable èsser partejadas per las doas sintaxi e fonologia. Es lo cas per las relacions de dependéncia (quitament pas pels tèrmes mai específics de l'adjoncion, del complement e de l'especificador), las ierarquias, los elements e l'acòrd, mas pas per la subespecificacion disputada e l'extrasegmentalitat/extracausalitat, coma pels detalhs dels formalismes propausats. Quin formalisme que siá, cal que siá justificat independentament per las doas sintaxi e fonologia !

4. Implicacions pel concèpte de la Gramatica Universala – reflexions sus una redefinicion

En tornant a la definicion de la Gramatica Universala bailada a la debuta d'aqueste article, es evident que coma la relacion de dependéncia/govèrn es una propietat cognitiva generala e pas específicament lingüistica, mas essenciala per la fonologia coma per la sintaxi, aquelas doas compausantas aurián pas mai lor plaça dins la Gramatica Universala definida estrictament coma especifica al lengatge. Tant val abandonar lo concèpte de la Gramatica Universala, o alara ne cal modificar la definicion. M'estimi mai la segonda opcion perque los arguments que plaidejan per l'existéncia de quicòm comun a totas las compausantas del lengatge e lo diferenciant del demai de la cognicion – la dissociacion dobla dins de patologias del lengatge, lo problèma de Platon presentadas en seccion 1.1 – son totjorn valedors.

Lo concèpte d'una Gramatica Universala caracterizada per son especificitat estrictament lingüistica es egalament regetat per Anderson (2006). Per el, aquel concèpte es 'anti-analogic' dins lo sens qu'una aplicacion estricta de las tres caracterizacions de la Gramatica Universala tala coma definida en 1.1 fòrbandís la fonologia tot cort de la Gramatica Universala. Sa posicion – e es la sola rasonabla – es que *phonology, syntax and other mental domains are structured by the same cognitive-perceptual principles*. Çò es formulat mai justament per Bates e MacWhinney (1989) :

The human capacity for language could be both innate and species-specific, and yet involve no mechanisms that evolved specifically and uniquely for language itself. Language could be viewed as a new machine constructed entirely out of old parts.

Anderson (2006) persegüís qu'aquesta vista es *the weaker position whereby principles of UG might be seen as genetic 'residues' of general cognitive principles*. Coma notat ja un pauc mai naut, se la propietat mai importanta de la sintaxi, la relacion de dependéncia, es generalament cognitiva, non solament la fonologia, mas tanben la sintaxi devon èsser exclusas d'una Gramatica Universala exclusivament lingüística coma definida per Carr (2000, 2006). O tornarmai amb los mots d'Anderson (2006) : *If this means that both syntax and phonology, as cognitively-based constructs, are incompatible with the 'radically internal' UGH* [ipòtèsi de la Gramatica Universala], *then so be it*. Cal doncas un apròchi cognitiu al lengatge.

Çò important de conclure de la discussion aquí es que cap d'analogia flaca, valent a dire lo partatge de propietats cognitives generalas coma la relacion de dependéncia/govèrn, permet pas de traspausar de formalismes elaborats e definits dins una compausanta de la gramatica a l'autra sens qu'aquò se daisse justificar independentament, pr'amor de las interfàcias plan diferentas subre las qualas la sintaxi e la fonologia son fondadas. Dins lo cors d'aquela discussion ai pas pogut trobar cap d'analogia que se daissariá sonar fòrta, çò vòl dire lo meteís formalisme exactament parièr dins cada detalh en fonologia coma en sintaxi. Me sembla qu'aqueste fach plaideja tanben per una vista mai cognitiva de la Gramatica Universala coma esquissat çai-sus.

Referéncias

- ABLER, WILLIAM (1989), On the particulate principle of self-diversifying systems. In: *Journal of Social and Biological Structures*, 12; 1-13
- ANDERSON, JOHN (2006), Structural Analogy and Universal Grammar. In HONEYBONE, PATRICK / BERMÚDEZ-OTERO, RICARDO (eds), *Special Issue of Lingua. Linguistic Knowledge: Perspectives from Phonology and from Syntax, Lingua 116*, Elsevier Publisher;
- ANDERSON, JOHN (per paréisser), *Linguistic Stratification*.
- BATES, ELIZABETH / MACWHINNEY, BRIAN (eds) (1989), *The Cross-Linguistic Study of Sentence Processing*, Cambridge, Cambridge University Press
- BURTON-ROBERTS, NOEL (2000), Where and what is phonology? A representational perspective. In: Burton-Roberts, Noël / Carr, Philip / Docherty, Gerard (eds), *Phonological knowledge: Conceptual and empirical issues*, Oxford, Oxford University Press ; p. 39-66.
- CARR, PHILIP (2000), Scientific realism, sociophonetic variation, and innate endowment in phonology. In: Burton-Roberts, Noël / Carr, Philip / Docherty, Gerard (eds), *Phonological knowledge: Conceptual and empirical issues*, Oxford, Oxford University Press; p. 67-104
- CARR, PHILIP (2004), Saliency, Headhood and Analogies. In CARR, PHILIP / DURAND, JACQUES / EWEN, COLIN J. (eds), *Headhood, Elements, Specification and Contrastivity. Phonological Papers in Honour of John Anderson*.
- CARR, PHILIP (2006), Universal Grammar and Syntax/Phonology Parallelisms. In: HONEYBONE, PATRICK / BERMÚDEZ-OTERO, RICARDO (eds), *Special Issue of Lingua. Linguistic Knowledge: Perspectives from Phonology and from Syntax, Lingua 116:5*, Elsevier Publisher; 634-656
- CHOMSKY, NOAM (1995), *The minimalist program*, Cambridge, MA, MIT Press
- CHOMSKY, NOAM / HALLE, MORRIS (1968), *The Sound Pattern of English*, New York, Harper & Row
- CLEMENTS, GEORGE NICOLAS (1990), The role of the sonority cycle in core syllabification. In: Kingston/ Beckman (eds.), *Papers in Laboratory Phonology 1: Between the grammar and physics of speech*, Cambridge, CUP; 283-333
- COLE, JENNIFER (1995), The Cycle in Phonology. In GOLDSMITH, JOHN (ed), *The Handbook of Phonological Theory*, Blackwell; 70-113
- GLÜCK, HELMUT (ed.) (2000), *Metzler-Lexikon Sprache*, Stuttgart, Weimar, Metzler
- SAUZET, PATRICK (1993), *Attenance, gouvernement et mouvement en phonologie. Les constituants dans la phonologie et la morphologie de l'occitan*, Montpellier, CEO
- SCHEER, TOBIAS (2000), *De la Localité, de la Morphologie et de la Phonologie en Phonologie*, habil. Niça, Universitat de Niça Sofia-Antipòli
- STERIADE, DONCA (1995), Underspecification and Markedness. In GOLDSMITH, JOHN (ed), *The Handbook of Phonological Theory*, Blackwell; 114-174